

SEJARAH PENUBUHAN DAERAH JEMPOL DAN
ERTINYA KEPADA RAKYAT

JUNAIDAH BINTI ZAKARIA

JABATAN SEJARAH
FAKULTI SAINS KEMASYARAKATAN DAN KEMANUSIAAN
UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
KANGI, SELANGOR DARUL EHSAN
SESSI 1996/97

SEJARAH PENUBUHAN DAERAH JEMPOL DAN ERTINYA KEPADA RAKYAT

JUNAIDAH BINTI ZAKARIA

LATIHAN ILMIAH INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI SEBAHAGIAN DARIPADA SYARAT MEMPEROLEHI
IJAZAH SARJANA MUDA SASTERA
DENGAN KEPUJIAN

JABATAN SEJARAH
FAKULTI SAINS KEMASYARAKATAN DAN KEMANUSIAAN
UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
BANGI

1996/1997

PENGAKUAN

Saya akui karya Latihan Ilmiah ini adalah hasil karya saya sendiri kecuali nukilan-nukilan dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

15 April 1997

Junaidah bte. Zakaria
38691

LATAR DIRI

Junaidah binti Zakaria dilahirkan pada 9.11.1973 di Kampung Jerjak, Batu Kikir, Negeri Sembilan. Beliau mendapat pendidikan awal di Sekolah Kebangsaan Padang Lebar, Padang Lebar hingga darjah Enam. Beliau kemudian melanjutkan pelajaran ke Sekolah Menengah Batu Kikir hingga tamat persekolahan di peringkat Sijil Pelajaran Malaysia pada tahun 1990. Seterusnya beliau melanjutkan pelajaran ke tingkatan enam atas di sekolah yang sama sehingga tamat di peringkat Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia pada tahun 1992.

Pada tahun 1993, beliau telah ditawarkan untuk melanjutkan pelajaran ke Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor di Fakulti Sains Kemasyarakatan dan Kemanusiaan. Beliau ditawarkan mengikuti kursus di Jabatan Antropologi dan Sosiologi, Jabatan Ssejarah dan Jabatan Persuratan Melayu. Pada tahun kepujian, beliau telah mengkhusus dalam Jabatan Sejarah. Beliau telah dianugerahkan Ijazah Sarjana Muda Sastera dengan Kepujian di bidang Sejarah pada Julai 1997.

JUNAIDAH BTE. ZAKARIA

Tarikh : 15 April 1997

Diabadikan Untuk.....

Mak, Hajjah Sarah Haji Ibrahim yang telah banyak berkorban dan memberi dorongan, arwah abah, Zakaria Yusuf yang banyak memberi tunjuk ajar,serta abang-abang dan kakak terutama Acik, Atih dan Unya kerana memberi sokongan dan bantuan kepada diri ini.

PENGHARGAAN

Syukur dan sujud kepada Allah Taala kerana dengan limpah dan kurniaNya, penulis telah berjaya menyelesaikan Latihan Ilmiah ini.

Jutaan terima kasih ingin penulis ucapkan kepada Drs. Abdul Murat bin Mat Jan kerana telah memberi tunjuk ajar serta bimbingan kepada penulis. Tanpa bimbingan beliau, tidak mungkin penulis dapat menyiapkan penulisan Latihan Ilmiah ini.

Ucapan terima kasih ini juga ditujukan kepada semua pensyarah di jabatan Sejarah kerana telah mencurahkan ilmu sepanjang penulis menuntut di sini. Tidak lupa juga kepada kakitangan Perpustakaan Tun Seri Lanang kerana telah sudi memberi kerjasama kepada penulis.

Terima kasih juga diucapkan bagi kakitangan di Jabatan Perancang Bandar dan Desa, Unit Perancang Ekonomi Negeri dan Perpustakaan Awam Negeri Sembilan kerana layanan dan kerjasama yang telah diberikan.

Sekalung ucapan terima kasih juga dirakamkan untuk mak dan keluarga yang tidak henti-henti mendorong dan memberi galakan kepada penulis.

Ucapan terima kasih ini juga ditujukan buat rakan-rakan serumah iaitu Kak Zah, Dah, Mas, Ila dan Amy kerana kehadiran anda semua di sisi ketika penulis dalam kesusahan.

Akhir sekali penulis ingin mengucapkan terima kasih kepada sesiapa sahaja yang telah menolong penulis dalam menyiapkan Latihan Iliah ini.

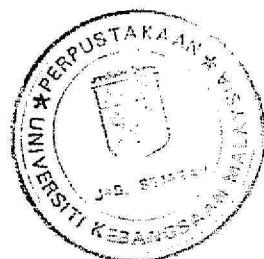
Sesungguhnya hanya Tuhan sahaja yang mampu membalas jasa kalian.

Sekian, terima kasih.

JUNAIDAH BINTI ZAKARIA
JABATAN SEJARAH
UKM, BANGI

355 KAMPUNG JERJAK,
72200 BATU KIKIR,
NEGERI SEMBILAN.
06 4983396

14 April 1997.

SINOPSIS

Daerah Jempol merupakan sebuah daerah di Negeri Sembilan yang baru sahaja ditubuhkan. Daerah ini dibentuk oleh Kerajaan Negeri Sembilan pada 1 Januari 1980. Latihan Ilmiah ini mengkaji tentang pembentukan Daerah Jempol, perkembangannya dalam sosial, ekonomi dan politik. Pada peringkat awal, kajian ditumpukan pada daerah-daerah di Negeri Sembilan iaitu daerah-daerah yang terbentuk di Negeri Sembilan di abad ke-15 hingga abad ke-17. Antara daerah yang terbentuk di waktu berkenaan ialah Daerah Jempol. Dalam kurun yang ke-19 pula, kedudukan daerah-daerah ini telah diubah oleh British yang mana ada antaranya telah disatukan membentuk unit yang lebih besar. Selanjutnya penumpuan diberi kepada Daerah Kecil Bahau (Jempol) yang mana (daerah ini) kemudiannya telah dinaikkan taraf menjadi daerah penuh. Peningkatan taraf ini telah mewujudkan Daerah Jempol semula. Perbincangan dilanjutkan dengan membicarakan perkembangan Daerah Jempol dalam ekonomi dan sosial. Seterusnya ditinjau pula tentang pelebaran ruang politik. Dalam hal ini, dijelaskan tentang pembentukan UMNO Bahagian Jempol yang telah ditubuhkan sebanyak dua kali iaitu pada tahun 1956 dan 1985. Kini Daerah Jempol telah menunjukkan perkembangan yang pesat dalam segala hal dan ini telah menempatkannya ke dalam antara daerah yang termaju di Negeri Sembilan.

KANDUNGAN

	Halaman
PENGAKUAN	i
LATAR DIRI	ii
PENGHARGAAN	iv
SINOPSIS	vi
JADUAL KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	ix
SENARAI GAMBAR	x
SENARAI LAMPIRAN	xi
SENARAI KEPENDEKAN	xiii
PENDAHULUAN	iv
BAB 1 : DAERAH-DAERAH DI NEGERI SEMBILAN	1
A. DAERAH TRADISIONAL NEGERI SEMBILAN	2
B. PENTADBIRAN BRITISH DI NEGERI SEMBILAN	11
BAB II : PEMBENTUKAN DAERAH JEMPOL	21
A. BAHAU SEBAGAI PENDORONG	21
B. BAHAU DI BAWAH DAERAH KUALA PILAH	30
C. OBJEKTIF PEMBENTUKAN DAERAH JEMPOL	34
D. PERASMIAN DAERAH JEMPOL	44

BAB III	:	MENDUKUNG PEMBANGUNAN SOSIAL DAN EKONOMI	48
		A. PENTADBIRAN	49
		B. PROJEK EKONOMI	55
		C. PEMBANGUNAN SOSIAL	66
BAB IV	:	PELEBARAN RUANG POLITIK	80
		A. SEJARAH PERJUANGAN POLITIK	
		NEGERI SEMBILAN	80
		B. PENUBUHAN UMNO BAHAGIAN JEMPOL	86
		C. PENUBUHAN SEMULA UMNO BAHAGIAN JEMPOL	93
BAB V	:	KESIMPULAN	104

BIBLIOGRAFI

LAMPIRAN

Halaman

SENARAI JADUAL

Jadual 2.1	-	Keluasan Mukim di Daerah Kecil Bahau	31
Jadual 2.2	-	Pertambahan Penduduk Mengikut Bangsa di Bahau 1970-1990	36
Jadual 3.1	-	Gunatanah Pertanian (hektar) Daerah Jempol	57
Jadual 3.2	-	Keluasan Komoditi Kelapa Sawit Mengikut Jenis Pengurusan	60
Jadual 3.3	-	Kemudahan Bekalan Air dan Elektrik di Daerah Jempol	74

SENARAI PETA

- Peta A : Menunjukkan Negeri Sembilan Pada Penghujung Abad Ke-19 Dan Sempadan-sempadan Daerah Yang Berkenaan
- Peta B : Menunjukkan Keluasan Daerah Kuala Pilah

SENARAI LAMPIRAN

- Lampiran 1 : Warta Kerajaan Negeri Sembilan 1979
- Lampiran 2 : Kampung-kampung di Daerah Jempol
- Lampiran 3 : Cawangan-cawangan Dalam UMNO Bahagian Jempol (sebelum 6 April 1975)
- Lampiran 4 : Cawangan UMNO Bahagian Jempol (1985)

SENARAI KEPENDEKAN

DEB	-	Dasar Ekonomi Baru.
FELCRA	-	Lembaga Kemajuan Tanah dan Wilayah.
FELDA	-	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan.
KEJORA	-	Kemajuan Johor Tenggara.
KETENGAH	-	Kemajuan Terengganu Tengah.
PKM	-	Parti Komunis Malaya.
RISDA	-	Persatuan Pekebun-pekebun Getah Kecil Malaysia.
UMNO	-	Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu.
UPENNS	-	Unit Perancang Ekonomi Negeri, Negeri Sembilan.

PENDAHULUAN

Daerah Jempol merupakan daerah yang ketujuh di Negeri Sembilan. Daerah ini baru sahaja ditubuhkan tujuh belas tahun yang lalu. Oleh kerana daerah ini baru dibentuk, maka kajian belum lagi dibuat ke atas daerah ini. Atas inisiatif inilah penulis telah memilih tajuk Daerah Jempol sebagai bidang kajian. Perbincangan utama dalam bab ini ialah pembentukan Daerah Jempol dan perkembangannya dalam aspek sosial, ekonomi dan politik.

Tujuan Kajian

Tujuan kajian ini dibuat ialah bagi melihat sejauhmana penubuhan Daerah Jempol ini telah membawa erti kepada penduduk daerah tersebut. Pengertian penubuhan daerah ini dibuat oleh penulis dengan meninjau perkembangan yang telah dialami oleh daerah ini semenjak penubuhannya. Perkembangan-perkembangan tersebut termasuklah aspek sosial, ekonomi dan politik.

Melalui kajian tentang Daerah Jempol ini, penulis berharap dapat menyediakan asas kepada pengkaji-pengkaji

seterusnya yang ingin mengkaji secara lebih mendalam daerah berkenaan.

Skop Kajian

Latihan Ilmiah ini merupakan kajian ke atas Daerah Jempol meliputi tahun 1980 iaitu tahun pembentukan daerah ini sehinggalah tahun 1996.

Walau bagaimanapun penulisan ini turut mengimbas kembali latar belakang sejarah pembentukan daerah-daerah di Negeri Sembilan yang dianggarkan berlaku di antara abad ke-14 hingga abad ke-17.

Kajian Lepas

Setakat ini belum ada Latihan Ilmiah yang membincangkan tentang Daerah Jempol sebagai kajian. Keng Meng Chui dalam Latihan Ilmiahnya bertajuk " Pertumbuhan Bandar Bahau Sebagai Bandar Masa Depan" (1987) membincangkan Bahau dari sudut potensinya untuk berkembang sebagai bandar masa depan. Kajian beliau lebih menumpukan aspek topografi, saluran dan gunatanah di Bandar Bahau. Di samping itu beliau turut

mengkaji masalah-masalah yang dihadapi oleh Bandar Bahau terutama kesesakan pembangunan, perumahan dan sebagainya.

Selain dari Keng Meng Chui, latihan-latihan ilmiah yang lain banyak membincangkan hal-hal politik dan ekonomi sahaja. Contohnya Anuar Bulin dalam Latihan Ilmiahnya 'Umno Kuala Pilah 1946-1990' hanya menumpukan pokok perbincangannya kepada penubuhan UMNO Kuala Pilah serta perkembangan-perkembangannya.

Metadologi Kajian

Dalam menghasilkan kajian ini, penulis telah menggunakan dua kaedah. Kaedah yang pertama ialah menggunakan bahan-bahan primer yang didapati dari Pejabat Daerah Jempol, UPENNS dan Pejabat UMNO Bahagian Jempol. Bahan-bahan ini termasuklah laporan-laporan, surat-surat rasmi, dokumen dan lain-lain. Melalui bahan primer ini penulis memilih serta meneliti bahan-bahan yang mempunyai kaitan dengan tajuk yang dikaji oleh penulis.

Kaedah yang kedua ialah kajian kepustakaan. Kajian kepustakaan ini dibuat di perpustakaan-perpustakaan seperti Perpustakaan Tun Seri Lanang, Perpustakaan Awam Negeri

Sembilan dan Perpustakaan Pejabat Daerah Jempol. Melalui kajian kepustakaan ini, penulis banyak memperolehi bahan-bahan sekunder seperti buku-buku, majalah, akhbar-akhbar dan sebagainya

Masalah Kajian

Masalah utama yang dihadapi oleh penulis ialah mencari bahan rujukan untuk bab 2. Bab ini memerlukan penulis menjelaskan objektif pembentukan Daerah Jempol. Akibat kekurangan bahan rujukan bagi bab ini, penulis menghadapi masalah menilai apakah objektif utama Kerajaan Negeri Sembilan membentuk daerah ini.

Pembahagian Bab

Bab yang pertama lebih banyak menjelaskan tentang daerah-daerah tradisional yang terdapat di Negeri Sembilan iaitu Sungai Ujong, Rembau, Jelebu, Johol, Seri Menanti serta negeri-negeri kecil di sekitar Seri Menanti iaitu Jempol, Inas, Gunung Pasir, Terachi dan Ulu Muar. Seterusnya dalam bab ini, diterangkan peranan-peranan yang dimainkan oleh British terutama semasa mereka menduduki Negeri Sembilan. Penjajah British ini lebih banyak menumpukan usaha mereka

dalam menyatukan negeri-negeri di Negeri Sembilan dengan membentuk daerah-daerah yang tersendiri. Di samping membentuk daerah-daerah, British juga mengasaskan bentuk pentadbiran bercorak birokrasi di negeri ini. Hasil penyusunan semula oleh British ini, enam daerah telah terbentuk iaitu Seremban (Sungai Ujong), Rembau, Jelebu, Port Dickson, Tampin dan Kuala Pilah.

Jempol telah diletakkan di bawah Daerah Kuala Pilah bersama dengan Gunung Pagar, Inas, Terachi, Johol dan Ulu Muar. Di bawah Daerah Kuala Pilah ini, Jempol telah dinaikan taraf menjadi daerah kecil iaitu Daerah Kecil Bahau. Walaupun mempunyai nama yang berlainan, tetapi perletakan dan kedudukan Bahau adalah sama dengan Jempol di zaman tradisional.

Bab kedua pula banyak membincangkan peranan-peranan yang dimainkan oleh Daerah Kecil Bahau dalam usaha membentuk Daerah Jempol. Sebelum pembentukan daerah ini, kawasan tersebut lebih dikenali dengan nama Daerah Kecil Bahau. Kemudian bahagian seterusnya pula membincangkan Daerah Kecil Bahau di bawah naungan Daerah Kuala Pilah. Seterusnya diterangkan objektif-objektif pembentukan Daerah Jempol dan perasmiannya. /

Bab ketiga menerangkan perkembangan ekonomi dan sosial yang dialami oleh daerah ini semenjak penubuhannya. Perbincangan dalam bab ini termasuklah bidang pentadbiran, projek-projek ekonomi dan kemajuan sosial Daerah Jempol.

Bab keempat pula menjelaskan pembentukan UMNO Bahagian Jempol. Perbincangan lebih banyak tertumpu pada pembentukan UMNO Bahagian itu sendiri kerana UMNO Bahagian Jempol ditubuhkan sebanyak dua kali iaitu pada tahun 1956 dan 1985. Turut menjadi perhatian ialah usaha-usaha yang dijalankan oleh UMNO Bahagian Jempol dalam menjaga kebajikan penduduk Daerah Jempol terutamanya penduduk Melayu.

Bab yang terakhir sekali iaitu bab kelima, penulis menilai semula keseluruhan perkembangan dalam perbincangan mengenai tajuk ini iaitu dari bab pertama sehingga bab keempat.

BAB 1

DAERAH- DAERAH DI NEGERI SEMBILAN

Pengenalan

Dalam bab ini penulis menjelaskan tentang pembahagian daerah tradisional di Negeri Sembilan. Di Negeri Sembilan, pembentukan daerah-daerah tradisional ini tidak diketahui tarikh kewujudannya. Menurut sumber-sumber sejarah, negeri-negeri yang membentuk Negeri Sembilan ialah Sungai Ujong, Rembau, Jelebu, Johol, Ulu Muar, Inas, gunung Pasir, Terachi dan Jempol. Menurut sumber sejarah yang ada, pembukaan kawasan-kawasan ini dilakukan oleh orang-orang Minangkabau yang datang ke Semenanjung Tanah Melayu.

Penulis juga menjelaskan tentang pentadbiran British di Negeri Sembilan. Pentadbiran British di Negeri Sembilan ini dimulakan dengan campurtangan mereka menyelesaikan masalah yang berlaku di Negeri Sembilan seperti perlantikan dan perebutan kuasa. Melalui campurtangan ini British telah meletakkan seorang pegawainya sebagai penasihat dalam hal-ehwal Sungai

Ujong. Melalui bahagian ini juga, penulis turut menjelaskan tentang penyatuan negeri-negeri ini menjadi daerah yang akhirnya membentuk Negeri Sembilan. Setelah negara mencapai kemerdekaan, pembahagian sembilan negeri kepada enam daerah yang dibuat oleh British iaitu Rembau, Jelebu, Sungai Ujong (Seremban), Tampin, Port Dickson dan Kuala Pilah dikekalkan.

Penulis juga turut menyentuh tentang Daerah Kecil Bahau yang ditubuhkan oleh British bagi menggantikan Jempol.

A. Daerah Tradisional Negeri Sembilan

Nama Negeri Sembilan sebagai sebuah negeri adalah berasaskan kepada gabungan sembilan buah negeri atau kawasan yang mempunyai pembesar-pembesarnya sendiri. Negeri-negeri atau kawasan itu asalnya terdiri daripada Kelang, Sungai Ujong, Nanning, Rembau, Jelai, Ulu Pahang, Jelebu, Johol dan Segamat.¹

¹R.O. Winstedt, *History of Negeri Sembilan: The history, polity and beliefs of the Nine States*, JMBRAS, Vol. XII, Pt.3, 1934, hlm. 41.

Sebelum Negeri Sembilan menjadi sebuah negeri seperti sekarang, dipercayai negeri ini terletak di bawah kekuasaan Melaka. Hubungan Negeri Sembilan dengan Melaka bermula semenjak awal kurun ke-15 iaitu selepas Kesultanan Melaka diwujudkan. Kawasan-kawasan yang berdekatan dengan Melaka seperti Sungai Ujong, Klang, Rembau dan Naning bergantung pada Melaka disebabkan kuasa dan kepentingannya sebagai pusat perdagangan yang terbesar di rantau ini.²

Setelah Melaka jatuh ke tangan Portugis pada tahun 1511, kuasa memerintah ini berpindah dan diatur pula dari negeri Johor. Sultan Johor pada masa itu, Sultan Abdul Jalil II telah mengadakan hubungan yang rapat dengan orang-orang Minangkabau yang menduduki Negeri Sembilan semasa kejatuhan Melaka ke tangan Portugis. Bermula dari sinilah kerajaan Negeri Johor meluaskan pengaruh dan kuasanya ke atas Negeri Sembilan.³

Menurut d'Eredia, negeri-negeri yang telah wujud semasa penguasaan Portugis di Melaka ialah Klang, Sungai Ujong, Naning dan Rembau. Pemerintah-pemerintah negeri

²Zakiah Hanum, *Asal-usul Negeri di Malaysia*, Times Book International, Kuala Lumpur, 1989, hlm. 37.

Sebahagian daripada negeri-negeri dalam Negeri Sembilan telah dibentuk apabila orang-orang Minangkabau dari Sumatera mula datang ke Semenanjung Tanah Melayu pada abad ke-15 sehingga awal abad ke-17. Migrasi orang-orang Minangkabau ini bermula selepas beberapa ketika kejatuhan Melaka ke tangan Portugis dalam tahun 1511. Ini jelas terbukti bila Godinho d'Eredia telah menyatakan akan kewujudan orang-orang Minangkabau di kawasan kekuasaan Portugis di Nanning dan di sempadan kawasan Portugis iaitu di Rembau pada tahun 1613.⁵

Setengah daripada orang Minangkabau ini telah menetap di Nanning dan Rembau yang pada awalnya diduduki penduduk asli kawasan berkenaan. Manakala setengah daripada orang-orang Minangkabau ini meneruskan perjalanan mereka dan meneroka kawasan-kawasan lain di Negeri Sembilan. Peneroka-peneroka inilah yang telah mewujudkan "negeri-negeri" baru seperti Inas, Johol, Gemencheh, Terachi, Gunung Pasir, Ulu Muar⁶ termasuk Jempol.

Menurut Newbold, peneroka Minangkabau ini diketuai oleh Tuk Patih. Beliau telah menetap di Nanning iaitu di

⁵R.J. Wilkinson, Notes on Negeri Sembilan, hlm. 290.

⁶Ibid., hlm. 291.

tabu dan berkahwin dengan penduduk asli di sana. Langkah Tuk Patih ini diikuti pula oleh orang-orangnya. Lama-kelamaan koloni kecil ini telah berkembang ke Sungai Ujong, Rembau, Johol dan tempat-tempat lain yang kebanyakannya dihuni oleh orang-orang asli seperti Jelebu, Sri Menanti, Terachi⁷ Serting dan Jempol. Jempol dikatakan dibuka oleh orang yang sama membuka negeri Jelai iaitu Batin Jelai.⁸

Peneroka Minangkabau yang telah meningkat jumlahnya ini telah membentuk sembilan buah negeri. Setiap negeri berkenaan adalah di bawah pemerintahan penghulu. Negeri-negeri ini adalah tertakluk di bawah Kesultanan Melaka yang kuasa pemerintahannya telah berpindah ke Johor. Di bawah pemerintahan Sultan Johor ini, pemerintahan atau penghulu negeri berkenaan telah dilantik dan dikurniakan gelaran oleh Sultan Johor.⁹

Nama-nama negeri yang membentuk Negeri Sembilan dan pemerintah mereka ialah Segamat di bawah Orang Kaya Muda, Johol (Johan Lela Perkasa), Naning (Maharaja Lela), Sungai Ujong (Kelana Putra), Jelebu (Akhir Zaman), Rembau (Lela

⁷T.J. Newbold, *Political and Statistical Account of the British Settlements in the Straits of Malacca*, Vol. 2, Oxford University Press, Kuala Lumpur, hlm. 78.

⁸Lewis D, Inas: *A Study of Local History*, JMBRAS, Vol. 33 Pt. 1, 1966, hlm. .

⁹T.J. Newbold, *Political and Statistical Account of the British Settlements in the Straits of Malacca*, hlm. 78.

Maharaja), Kelang atau Selangor (Tuanku Kelang) dan Jelai (Maharaja Purba). Manakala bagi Jempol dan Serting pula diletakkan di dalam Ulu Pahang di bawah pemerintahan Raja Andra Segara. Pangkat-pangkat yang dikurniakan ini adalah berdasarkan keturunan dan pemerintah-pemerintah ini akan mengadap Sultan Johor sekali dalam setahun.¹⁰

Kekuasaan kerajaan Johor walau bagaimanapun menjadi semakin lemah terutama selepas kedatangan orang-orang Bugis di awal abad ke-18.¹¹ Orang-orang Bugis ini telah berkuasa di Selangor dan telah mengambil Kelang. Segamat yang pada masa itu di bawah pemerintahan Penghulu Jempol telah diambil oleh kerajaan Johor manakala Ulu Pahang dan Jelai terpisah dan menjadi sebahagian dari negeri Pahang. Naning pula telah diambil alih oleh Belanda dan menjadikannya sebagai sebahagian daripada negeri Melaka. Walau bagaimanapun Jempol dan Serting telah keluar dari Ulu Pahang dan telah menjadi sebahagian dari Johor. Ini menjadikan negeri-negeri yang membentuk Negeri Sembilan ketika itu ialah Sungai Ujong, Rembau, Jelebu, dan Johor. Naning yang telah diambil oleh Belanda telah diganti oleh Seri Menanti.

¹⁰Ibid., hlm. 78-79.

¹¹Sherifa Khan, *The Making of Modern Negeri Sembilan 1874-1898*, United Selangor Press, Kuala Lumpur, 1986, hlm. 2.

Pada tahun 1773 seorang raja dari Pagar Ruyung telah dilantik menjadi di Negeri Sembilan. Raja berkenaan, Raja Melewar, telah dilantik sebagai Yamtuan Besar di Penajis, Rembau oleh penghulu-penghulu dari Sungai Ujong, Rembau, Jelebu dan Sri Menanti.¹² Setelah Raja Melewar ditabalkan menjadi raja di Penajis, kekuasaan kerajaan Johor ke atas Negeri Sembilan telah diputuskan kerana Negeri Sembilan kerana Negeri Sembilan telah mempunyai raja sendiri.

Negeri yang Penghulu atau Undangnya yang merajakan Raja Melewar ini mempunyai nama tertentu. Rembau lebih dikenali sebagai Luak Tanah Kerajaan manakala Seri Menanti pula digelar Luak Tanah Mengandung. Gelaran bagi Sungai Ujong adalah Luak Balai Melintang dan Johol Luak Balai Bertingkat.

Pada waktu atau zaman Raja Melewar inilah dipercayai wujudnya Negeri Sembilan. Sebelum ini Negeri Sembilan telah wujud sebagai sebuah negeri tetapi hanya terdiri daripada beberapa luak atau wilayah dalam negeri Johor.¹³ Luak-luak ini seperti yang telah disebutkan terdiri dari Rembau (Luak Tanah Kerajaan), Sungai Ujong (Luak Balai Melintang), Johol (Luak Balai Bertingkat), Seri Menanti (Luak Tanah Mengandung) dan Jelebu.

¹²T.J. Newbold, *Political and Statistical Account of*, hlm. 79.

¹³Abdul Samad Idris, *Asal nama Negeri Sembilan, Warisan*, bil. 1, 1974, hlm. 3.

Luak Tanah Mengandung¹⁴ adalah luak yang dikuasai oleh Yamtuan Besar. Di sekitar luak ini terdapat negeri-negeri kecil yang telah mempunyai pemerintahan masing-masing di bawah seorang Penghulu. Negeri-negeri tersebut ialah Terachi, Inas, Gunung Pasir dan Ulu Muar. Di samping Seri Menanti, Gunung Pasir, Terachi, Ulu Muar dan Inas merupakan bekas jajahan Johol tetapi telah menubuhkan pemerintahan sendiri di bawah Penghulu dan Empat Suku. Apabila Yamtuan Besar menjadi raja dan duduk di Sri Menanti, Gunung Pasir, Terachi, Ulu Muar dan Inas telah menerima kekuasaan Yamtuan¹⁵ dan menjadi sebahagian dari Luak Tanah Mengandung. /

Begitu juga dengan Jempol. Jempol sebelum ini merupakan sebahagian dari Ulu Pahang. Walau bagaimanapun apabila Ulu Pahang menjadi sebahagian dari negeri Pahang, Jempol bersama dengan Serting telah membebaskan diri dan menerima kekuasaan Johol¹⁶ bagi tujuan perlindungan dan sebagainya kerana Johol pada masa itu menguasai Gunung Pasir dan negeri-negeri kecil lain. Johol kemudian telah memberi kebebasan kepada Jempol untuk memerintah sendiri

¹⁴Mengandung di sini memberi makna 'tanah ibunda' (mother land). Dalam konteks moden, ia bererti tempat di mana Yamtuan bersemayam di bawah lindungan Penghulu yang Empat.

¹⁵Lewis D, Inas: A Study of Local History, hlm. 66.

¹⁶R.O. Winstedt, History of Negeri Sembilan, hlm. 66.

dengan berpenghulu dari keluarga dari Johol sendiri.¹⁷ Keluasan kawasan yang dinamakan Jempol ini meliputi ulu Sungai Jempol hinggalah kuala Sungai Jempol. Kawasan Ulu Jempol termasuklah Padang Lebar, Terentang dan Batu Kikir manakala di bahagian kuala Sungai Jempol pula ialah kawasan Serting Ulu, Serting Hilir, Kuala Jempol, Bahau dan Air Hitam.

Apabila seorang Yamtuan dirajakan di Sri Menanti, Yamtuan tersebut telah mengisytiharkan kekuasaan beliau di Sri Menanti dan kawasan sekitarnya termasuklah Jempol. Walaupun demikian, negeri-negeri di luak ini hanya menerima pengaruhnya sahaja tetapi Penghulu masih lagi berkuasa di kawasan masing-masing. Ini bermakna Yamtuan hanya sekadar diterima pengaruhnya sahaja dan tidak dianggap sebagai pemerintah mutlak.

Dalam Negeri Sembilan, Yang Dipertuan Besar memegang jawatan yang paling tertinggi. Namun demikian, baginda tidak mempunyai kuasa untuk mengutip cukai di kawasannya. Malah Yamtuan dibiayai sara hidupnya oleh rakyat iaitu setiap isi rumah menyumbangkan segantang beras dan dua biji kelapa.¹⁸ Baginda juga tidak mempunyai negerinya sendiri.

¹⁷Ibid., hlm. 61.

¹⁸T.J. Newbold, hlm. 81.

Penghulu mempunyai tugas dan kedudukan yang lebih tinggi daripada Yamtuan. Penghulu bertanggungjawab menyediakan sejumlah tenaga pekerja, senjata dan lain-lain jika terjadi peperangan. Dalam hal perkahwinan, kematian dan perlantikan raja pula, penghulu terpaksa menyediakan tiga ekor kerbau serta menyediakan wang sebagai sedekah kepada pemerintah mereka.

Penghulu-penghulu ini juga merupakan orang yang bertanggungjawab bagi mengutip cukai di kawasannya. Sungai Ujong contohnya merupakan sebuah kawasan yang kaya dengan bijih timah. Malah Sungai Ujong merupakan pengeluar bijih timah utama sejak abad ke-15. Dalam hal ini ¹ bertanggungjawab memungut cukai sebanyak 1/10 daripada hasil bijih timah yang didapati dari Sungai Ujong. Selain daripada itu cukai sebanyak 1/10 ini juga dikenakan ke atas hasil lain seperti pertanian dan sebagainya. Penghulu juga bertanggungjawab melantik seseorang Yamtuan.

Corak pembahagian di Negeri Sembilan mengikut luak ini diteruskan sehingga kedatangan penjajah British dalam abad ke-19.

B. Pentadbiran British di Negeri Sembilan

Tahun 1874 merupakan tarikh yang penting dalam sejarah Tanah Melayu kerana tahun ini menandakan bermulanya campurtangan British dalam hal-ehwal negeri-negeri di Tanah Melayu melalui perjanjian Pangkor 1874.

British mula menunjukkan minat untuk campurtangan dengan lebih serius ke dalam hal ehwal negeri Melayu berikutan dengan perubahan pucuk pimpinan yang berlaku di London. Disraeli dari Parti Konservatif telah mengalahkan Gladstone dari parti Liberal. Berbanding Gladstone, Disraeli mempunyai dasar yang lebih agresif serta menyokong kuat dasar campurtangan terutama terutama di negeri-negeri yang mempunyai kepentingan dan berguna kepada British.

Selain daripada itu, campurtangan British ini juga dikaitkan dengan faktor ekonomi. Pada pertengahan abad ke-19, revolusi industri telah berlaku di Eropah. Akibatnya negara-negara Eropah termasuk British telah berlumba-lumba mencari tanah jajahan bagi mendapatkan bekalan bahan mentah yang sangat-sangat diperlukan bagi

memajukan aktiviti perindustrian.¹⁹ Pada waktu itu bijih timah yang merupakan salah satu bahan galian terpenting di bidang pembuatan banyak terdapat di negeri-negeri Melayu terutamanya di Perak, Selangor dan Negeri Sembilan. Di Negeri Sembilan, kawasan utama yang mengeluarkan bijih timah ini ialah di Sungai Ujong dan Jelebu.

British telah meletakkan pengaruhnya yang pertama di Negeri Sembilan apabila mereka telah berjaya menyelesaikan perbalahan antara Datuk Kelana dan Datuk Bandar Sungai Ujong mengenai hak memungut cukai di Sungai Linggi. Berikutan dengan kejayaan British menyelesaikan masalah ini, mereka telah berjaya mendesak Datuk Kelana menerima seorang Residen British yang pertama di Sungai Ujong dan Negeri Sembilan. Seorang Residen British bernama Isemogar telah dihantar ke Sungai Ujong serta dibantu oleh Kapten Tatham sebagai penolong residen.²⁰

Perlantikan residen British di Sungai Ujong ini menjadi titik tolak kepada campurtangan British yang seterusnya di Negeri Sembilan. Penguasaan British di Negeri Sembilan telah mengubah sistem dan pentadbiran tradisional. Yang paling utama semasa penguasaan British

¹⁹G.P. Michael, *A Share of the Harvest: Kinship, Property and Social History Among the Malays of Rembau*, University of California Press, Los Angeles, 1988, hlm. 97.

²⁰Wan Shamsuddin, *Sejarah Tanah Melayu dan Sekitarnya*, Pustaka Antara, Kuala Lumpur, 1969, hlm. 147.

di negeri ini ialah usaha-usaha mereka untuk menyatukan negeri-negeri kecil di Negeri Sembilan ^{menjadi} membentuk unit yang lebih besar yang dinamakan daerah.

Setelah British berjaya menguasai Sungai Ujong, maka daerah lain seperti Sri Menanti, Rembau, Jelebu dan lain-lain pula ingin dikuasai oleh British. Dalam tahun 1876, British telah berjaya mendesak Yamtuan Antah menandatangani perjanjian dengan British. Gabenor William Jervois yang menggantikan Sir Andrew Clarke mengiktiraf Yamtuan Antah sebagai pemerintah di Seri Menanti dan daerah-daerah di sekitarnya seperti , Ulu Muar, Gunung Pasir, Inas, dan Terachi dan Jempol²¹ dengan syarat mereka menerima kekuasaan dan pengaruh British. Dalam perjanjian ini juga British telah meletakkan Johol (Luak Balai Bertingkat) ke dalam kawasan yang dikuasai oleh Seri Menanti. Ini menjadikan kawasan Seri Menanti meliputi Johol dan negeri-negeri kecil di sekitar Seri Menanti. Seorang pegawai British telah dilantik bagi mengawasi perjalanan pemerintahan di Seri Menanti.

Perjanjian ini dengan secara langsung meletakkan Jempol dan kawasan-kawasan lain menjadi sebahagian dari daerah Seri Menanti dan tidak lagi berdiri sebagai sebuah

²¹Seri Menanti dan negeri-negeri di sekitarnya juga dikenali sebagai Konfederasi Seri Menanti.

negeri seperti dahulu. Kemudian pada 4 Jun 1887, satu lagi perjanjian telah ditandatangani antara Tuanku Antah dengan British. British telah berjaya memujuk Yamtuan Antah menandatangani beberapa dokumen bagi memberi kuasa mengekalkan keamanan dan lain-lain hal kepada British.²²

Melalui perjanjian ini, British dapat meluaskan lagi pengaruhnya di Seri Menanti. Tujuan British membuat perjanjian ini ialah;

*"... to promote order and give security of life and property, to uphold British influence as the leading Malay power, and as a consequence, to develop the resources of the country and to foster trade and commerce"*²³

Dalam tahun 1888, kedudukan negeri-negeri di Negeri Sembilan telah berubah. Jelebu telah menjadi sebahagian dari Sungai Ujong di bawah pemerintahan seorang residen. Rembau dan Seri Menanti pula diperintah oleh seorang pegawai British yang bertugas sebagai pemungut cukai dan majistret yang mempunyai kuasa sama seperti seorang residen. Kedua-dua pegawai British ini diselia oleh Residen Kaunselor yang beribu pejabat di Melaka.²⁴

Pada 13 Julai 1889, Tampin dan Rembau telah diletakkan oleh British di bawah pengaruhnya. Perkara ini

²²Thio E, *British Policy in the Malay Peninsula 1880-1910*, Vol. 1, University of Malaya Press, Kuala Lumpur, 1969, hlm. 56.

²³Ibid.

turut melibatkan Seri Menanti dan konfederasinya. Secara langsung kawasan-kawasan ini telah berjaya dijajah oleh British dan dipaksa bersetuju menerima cadangan Cecil Smith mewujudkan sebuah konfederasi Negeri Sembilan dan seterusnya menerima seorang Residen British.²⁵

Dalam tahun 1889, Rembau, Sri Menanti dan Tampin diletakkan di bawah Residen Negeri Sembilan yang berpusat di Kuala Pilah. Sungai Ujong dan Jelebu pula telah diletakkan di bawah seorang Residen yang berpusat di Sungai Ujong.

Dalam tahun 1895, Yamtuan Besar Sri Menanti bersama pemimpin Sungai Ujong, Jelebu, Rembau dan Tampin bersetuju untuk meletakkan negeri mereka di bawah perlindungan British. Perjanjian ini dikenali juga sebagai Perjanjian Gabungan Negeri Sembilan. Dengan ini British telah menyatukan Negeri Sembilan dengan negeri-negeri di dalamnya Sungai Ujong, Rembau, Jelebu, Seri Menanti dengan negeri-negeri kecil di sekitarnya iaitu Johol, Jempol, Gunung Pasir, Inas, Terachi dan Ulu Muar (lihat peta di halaman 16a). Martin Lister telah dilantik menjadi residen British yang pertama bagi Negeri Sembilan yang

²⁴Ibid., hlm. 56.

²⁵Ibid., hlm. 57.

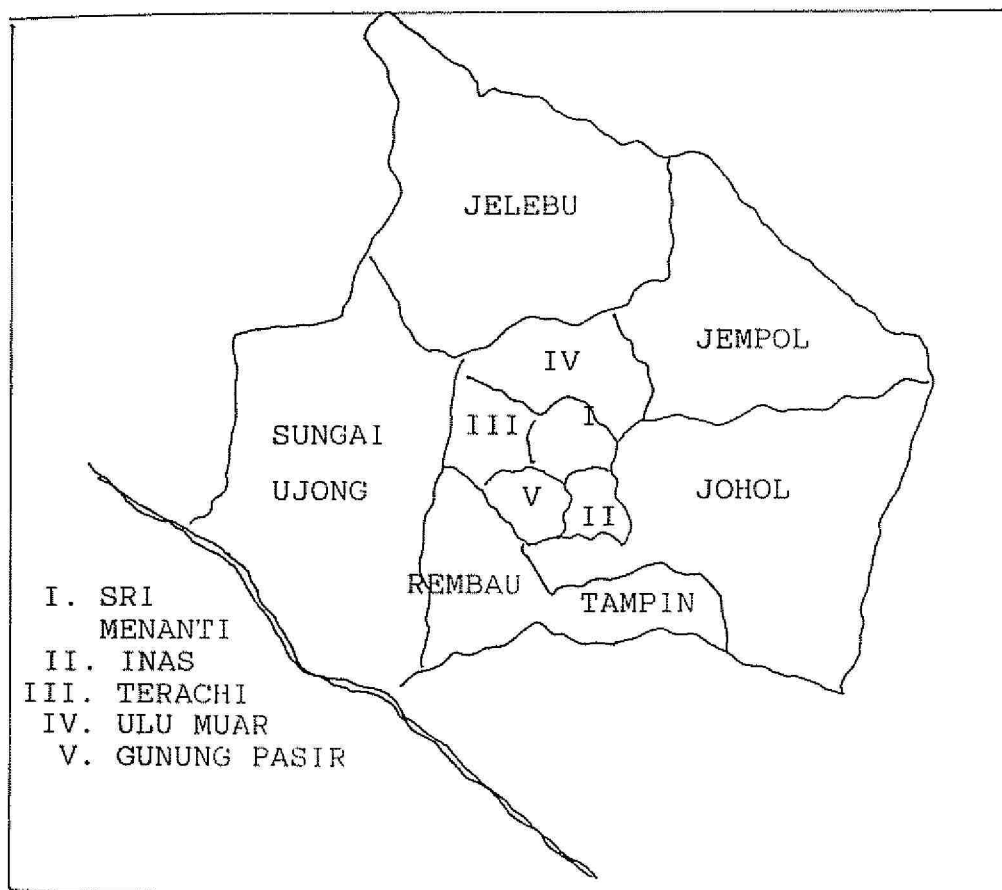
beribu pejabat di (Seremban,) Sungai Ujong.²⁶ Residen ini bertanggungjawab ke atas semua urusan kecuali bagi urusan-urusan yang berkaitan dengan agama dan adat-istiadat orang Melayu.

Menjelang tahun 1898, kerajaan British telah berjaya menyempurnakan tugas mereka menyatukan negeri-negeri di Negeri Sembilan. Sungai Ujong telah dijadikan sebuah daerah yang bernama Seremban. Begitu juga dengan Rembau, Jelebu dan Tampin. British^{nya} telah mewujudkan sebuah daerah baru iaitu Daerah Port Dickson yang terletak antara Rembau dan Sungai Ujong.

Bagi tujuan pentadbiran, Seri Menanti, Inas, Terachi, Gunung Pasing, Ulu Muar, Johol dan Jempol telah digabungkan di bawah satu daerah yang bernama Daerah Kuala Pilah.

Perletakkan Jempol di bawah Daerah Kuala Pilah ini telah menyebabkan Jempol kehilangan taraf sebagai sebuah 'negeri' seperti sebelum^{nya} ini. Keadaan ini juga telah menyebabkan Daerah Kuala Pilah mempunyai satu kawasan yang amat luas iaitu meliputi Inas, Terachi, Gunung Pasing, Ulu Muar dan kawasan Jempol. Berikutan dengan

²⁶Norhalim Ibrahim, *Negeri yang Sembilan*, Fajar Bakti, Kuala Lumpur, 1995, hlm. 323.

A. Peta menunjukkan Negeri Sembilan pada penghujung abad ke-19 dan sempadan-sempadan daerah yang berkenaan.

perletakkan Jempol di bawah Daerah Kuala Pilah, kawasan ini telah dinaikan taraf menjadi daerah kecil. Walau bagaimanapun daerah kecil ini tidak dikenali dengan nama Daerah Kecil Jempol tetapi Daerah Kecil Bahau sempena sebuah pekan kecil di Jempol yang sedang meningkat maju. Secara tidak langsung Jempol telah hilang identitinya sebagai sebuah kawasan yang berwibawa sebelum ini.

Di setiap daerah yang ditubuhkan oleh British, satu bentuk pentadbiran telah diperkenalkan. Ketua pentadbir di peringkat daerah ini digelar Pegawai Daerah. Pentadbir ini bertanggungjawab ke atas semua urusan pentadbiran daerah tersebut. Pegawai Daerah juga bertanggungjawab ke atas pentadbiran yang berhubung dengan tanah, misalnya menguruskan pendaftaran, memungut hasil tanah, menguruskan pemindahan hak milik, mengadakan kes-kes tuntutan ke atas hak milik tanah dan sebagainya.

Ketua-ketua dan penghulu tidak lagi berperanan dalam pentadbiran kecuali dalam perkara-perkara yang berkaitan dengan adat, lantaran mereka ini tidak layak lagi untuk menjawat jawatan pegawai tadbir dalam sistem birokrasi yang diperkenalkan oleh British. Untuk memelihara hari ketua-ketua adat, mereka telah diberi elaun bulanan.²⁷

²⁷Ibid.

Pentadbiran yang diperkenalkan oleh British selepas mengambil alih Negeri Sembilan dari pegangan pemerintah-pemerintah tradisionalnya telah mengubah sistem pentadbiran bercorak tradisi yang telah diasaskan dahulu. Tidak keterlaluan jika dikatakan bahawa pemerintah-pemerintah ini hanya dapat memandang sahaja negeri mereka ditadbir oleh British tanpa dapat berbuat apa-apa. Pengenalan sistem bercorak birokrasi ini telah berjaya mengukuhkan lagi kedudukan pihak British di kawasan yang dikuasainya.

Pembahagian daerah-daerah oleh British ini terus dikekalkan oleh Kerajaan Negeri Sembilan selepas Tanah Melayu mencapai kemerdekaan dalam tahun 1957. Beberapa aspek yang diperkenalkan oleh British seperti pentadbiran peringkat daerah yang diketuai oleh Pegawai Daerah dan pembantu-pembantunya telah dikekalkan.

Daerah Kecil Bahau juga terus dikekalkan kedudukannya sebagai sebahagian daripada Daerah Kuala Pilah selepas merdeka. Di bawah daerah kecil ini terdapat lima mukim iaitu Kuala Jempol, Serting Ulu, Serting Hilir, Rompin dan Jelai.

Sejarah Negeri Sembilan pada abad ke-16 dan ke-17 sebenarnya banyak bergantung kepada peranan yang dimainkan oleh orang-orang Minangkabau yang datang ke semenanjung dan menetap di Negeri Sembilan. Sebahagian daripada orang-orang Minangkabau ini telah membuka kawasan-kawasan yang akhirnya membentuk sebuah negeri yang dikenali dengan nama Negeri Sembilan. Penguasaan orang-orang Minangkabau di kawasan-kawasan ini telah menyebabkan mereka mengasaskan sekali sistem pentadbiran yang diwarisi dari negeri asal mereka iaitu Pagar Ruyong di Sumatera. Negeri-negeri yang dibentuk oleh orang-orang Minangkabau ini ialah Sungai Ujong, Rembau, Johol, Jelebu dan negeri-negeri kecil di sekitar Seri Menanti seperti Jempol, Gunung Pasir, Inas, dan Terachi.

Kedatangan British pada abad ke-18 telah mengubah corak dan bentuk kerajaan yang telah diasaskan oleh orang-orang Minangkabau ini. British telah menyusun semula kawasan-kawasan kecil dan membentuk satu unit politik yang lebih besar yang dipanggil daerah. British juga telah menggantikan sistem pentadbiran tempatan dengan sistem birokrasi. Pengenalan sistem ini telah mengambil alih peranan penting yang selama ini dimainkan oleh pemerintah-pemerintah tempatan.

Penyusunan semula kawasan-kawasan kecil ini dilakukan oleh British bagi memudahkan mereka mengawal kawasan-kawasan berkenaan. Misalnya British telah mewujudkan Daerah Kuala Pilah bagi mengawasi kawasan-kawasan sekitarnya. Bagi tujuan tersebut, British telah meletakkan Jempol di bawah Daerah Kuala Pilah lalu dijadikan Daerah Kecil Bahau.

Selepas negara mencapai kemerdekaan, Daerah Kecil Bahau terus dikekalkan sebagai sebahagian dari Daerah Kuala Pilah. Daerah Kecil ini mempunyai lima mukim yang utama iaitu mukim Kuala Jempol, Rompin, Jelai, Serting Hulu dan Serting Hilir. Daerah kecil Bahau dijelaskan dengan lebih mendalam dalam bab yang seterusnya. /

BIBLIOGRAFI

SUMBER PERTAMA

BUKU CENDERAMATA

Buku Cenderamata Perasmian Kompleks Pejabat Kerajaan Daerah Jempol. 1988. Bandar Baru Seriting.

Buku Cenderamata Majlis Pelancaran dan Perasmian Yayasan Jempol. 1992. Kuala Lumpur.

KERTAS KERJA

Kertas Cadangan Pewujudan Majlis Daerah Jempol. 1980. Pejabat Daerah Jempol.

LAPORAN

Malaysia. 1970. *Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 1970.*

Malaysia. 1980. *Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 1980.*

Malaysia. 1991. *Kiraan Permulaan Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 1991.*

Laporan Kenaikan Taraf Daerah Kecil Bahau ke Taraf Daerah Penuh. 1978. Unit Perancang Ekonomi Negeri, Negeri Sembilan.

Rancangan Struktur Daerah Jelebu, Jempol dan Kuala Pilah. 1993. Jabatan Perancang Bandar dan Desa Negeri Sembilan.

Rancangan Struktur Daerah Jempol 1993-2015: Laporan Pemeriksaan. 1993. Jabatan Perancang Bandar dan Desa Negeri Sembilan.

PENYATA TAHUNAN

Penyata Tahunan UMNO Bahagian Jempol. 1995.

SEMINAR

Seminar Reformasi Budaya Melayu. 24 November 1996. UMNO Bahagian Jempol.

TAKLIMAT

Taklimat Pembangunan Daerah Jempol. 27 April 1992. Pejabat Daerah Jempol.

AKHBAR-AKBAR

Suara Negeri. 1 Januari 1993.

Utusan Malaysia. 24 Februari 1995.

_____ . 30 Mac 1995.

News Straits Times. 18 November 1996.

SUMBER KEDUA

Abdul Samad Idris. 1974. Asal Nama Negeri Sembilan. Warisan. Bil. 1. Seremban: Persatuan Sejarah Cawangan Negeri Sembilan.

_____ . 1982. 25 Tahun Merdeka. Kuala Lumpur: Pustaka Budiman.

Abdul Samad Idris, Nurhalim Ibrahim, Muhammad Tainu & Dharmala N.S. (pnygr.). 1994. Negeri Sembilan Gemuk Dipupuk, Segar Bersiram: Adat Merentas Zaman. Jawatankuasa Penyelidikan Budaya Negeri Sembilan.

Aminuddin Mohd. Yusof & Mohd. Ali Kamaruddin. 1988. Kepemimpinan Pemuda UMNO: Antara Personaliti dan Situasi. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Chamil Wariya. 1988. *UMNO (Baru): Kelahiran dan Perkembangan Awalnya*. Kuala Lumpur: "K" Publishing.
- Diane, L. 1966. Inas: A Study of Local History. *JMBRAS*. Vol. 33. Pt.1.
- Eunice, T. 1969. *British Policy in the Malay Peninsula 1880-1910*. Vol. 1. Kuala Lumpur: Karya Bistari.
- Hussain Muhammad. 1987. *Membangun Demokrasi: Pilihanraya di Malaysia*. Kuala Lumpur: Karya Bistari.
- Malaysia Kita*. 1991. Kuala Lumpur: Institut Tadbiran Awam Negara.
- Michael, G.P. 1988. *A Share of the Harvest: Kinship, Property and Social History Among the Malays of Rembau*. Los Angeles: University of California Press.
- Newbold, T.J. 1971. *Political and Statistical Account of the British Settlements in the Straits of Malacca*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Nurhalim Ibrahim. 1995. *Negeri yang Sembilan*. Kuala Lumpur: Fajar Bakti.
- Roff, W.R. 1975. *Nasionalisma Melayu* (terj.) Ahmad Bostamam. Kuala Lumpur: Utusan Malaysia.
- Rohani Hj. Abdul Ghani. 1994. *Pencapaian Malaysia dan Vietnam Selatan Dalam Menentang Ancaman Komunis 1945-1975: Satu Perbandingan*. Dlm. *JEBAT*. Bil. 22. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Suhaimi Mokhtar. 1981. *Warisan Pimpinan UMNO*. Kuala Lumpur: Penerbitan Pena Sdn. Bhd.
- Wan Shamsuddin. 1969. *Sejarah Tanah Melayu dan Sekitarnya*. Kuala Lumpur: Pustaka Antara.
- Wilkinson, R.J. Notes on the Negeri Sembilan. In R.J. Wilkinson (ed.). *Papers on Malay Subject*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

Winstedt, R.O. 1934. History of Negeri Sembilan: The History, Polity and Beliefs of the Nine States. *JMBRAS*. Vol. XII. Pt. 3.

Yap, T.C., Mak, C. dan Mohd. Said Saad. 1985. *Prinsip Pembaikbiakan Tanaman*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Zainal Abidin Abdul Wahis (pnyt.). 1978. *Sejarah Malaysia Sepintas Lalu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Zakiah Hanum. 1989. *Asal-usul Negeri di Malaysia*. Kuala Lumpur: Times Book International.

Latihan Ilmiah

Anuar Bulin. 1993. *UMNO Kuala Pilah 1946-1990*. Latihan Ilmiah. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Keng Meng Chui. 1987. *Pertumbuhan Bandar Masa Depan: Satu Penganalisaan Gunatanah Bandar Bahau, Negeri Sembilan*. Latihan Ilmiah Universiti Kebangsaan Malaysia.

Mohd. Ashraf Ibrahim. 1988. *Darurat di Negeri Sembilan: Ditinjau Dari Laporan-laporan Akhbar Tempatan*. Latihan Ilmiah. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Rosnida Seman. 1995. *Perkembangan Politik, Ekonomi dan Sosial Pasir Mas 1960-1990*. Latihan Ilmiah. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Lampiran 1

NEGERI SEMBILAN

Warta Kerajaan

DITERBITKAN DENGAN KUASA

GOVERNMENT OF NEGERI SEMBILAN GAZETTE

PUBLISHED BY AUTHORITY

Jil. 32
Bil. 24

29hb November, 1979

TAMBAHAN
No. 2

No. 523.

KANUN TANAH NEGARA

(Akta 56 Tahun 1965)

PENUBUHAN DAERAH JEMPOL DAN PECAHAN KEPADA MUKIM DAN PEKAN

Senya Pihakberkuasa Negeri telah memutuskan supaya Mukim-mukim Jelai, Rompin, Serting Hilir, Serting Ulu, Kuala Jempol serta Pekan Rompin, Pekan Batu Kikir dan Pekan Kuala Jelai dikeluarkan daripada Daerah Kuala Pilah mulai 1hb Januari, 1980. Dengan ini segala perisytiharan berkenaan dengan Mukim-mukim dan Pekan-pekan tersebut yang diperbuat di bawah mana-mana Undang-undang terdahulu dari ini adalah dibatalkan.

Mengikut Kuasa-kuasa yang diberi oleh Seksyen 11 (a) Kanun Tanah Negara, Pihak Berkuasa Negeri dengan ini mengisytiharkan Daerah Jempol sebagai satu daerah dalam Negeri Sembilan mulai 1hb Januari, 1980 dan membahagikan Daerah Jempol kepada Mukim-mukim Jelai, Rompin, Serting Hilir, Serting Ulu dan Kuala Jempol mengikut Seksyen 11 (c) Kanun Tanah Negara serta mengisytiharkan Pekan-pekan Bahau, Pekan Rompin, Pekan Batu Kikir dan Pekan Kuala Jelai sebagai pekan-pekan dalam Daerah Jempol mengikut Seksyen 11 (d) Kanun Tanah Negara seperti yang dinyatakan dalam Jadual di bawah ini.

Sempadan-semipadan mukim yang dibahagikan itu adalah ditunjuk dan ditandakan dalam pelan-pelan *Warta* No. 415 kawasan berlingkung kelabu yang disimpan di Pejabat Pengarah Ukur, Negeri Sembilan.

JADUAL

Negeri—Negeri Sembilan. *Daerah*—Jempol. *Mukim dan Pekan*—Jelai, Kuala Jempol, Rompin, Serting Hilir, Serting Ulu, Pekan Bahau, Pekan Batu Kikir, Pekan Rompin dan Pekan Kuala Jelai. *Lot*—Kawasan Berlingkungan Kelabu. *Luas*—342,400 ekar (Jumlah). *Pekan*—PW. 415.

Bertarikh di Seremban pada 19hb November, 1979.

[SUK.NS (C) 38/79.]

MOHD. NOOR BIN OTHMAN.
Setiausaha Majlis Mesyuarat.
Negeri Sembilan

No. 524.

AKTA KERAJAAN TEMPATAN, 1976

Akta 171

KENYATAAN MAJLIS PERBANDARAN SEREMBAN

Inilah diberitahu bahawa adalah dicadangkan untuk memakai Senarai Nilai tahun 1979 bagi maksud cukai pintu untuk tahun 1980 kepada semua rumah-rumah, bangunan-bangunan dan tanah-tanah kosong yang terletak di dalam Kawasan Majlis Perbandaran, Seremban. Senarai Nilai ini boleh diperiksa oleh orangramai di Pejabat Majlis Perbandaran, Seremban, pada tiap-tiap hari di antara 10.00 pagi dan 4.00 petang (pada hari Sabtu hingga pukul 12.00 tengahari).

2. Dan selanjutnya dengan ini diberitahu bahawa Majlis Perbandaran, Seremban, akan bertindak menyemak Senarai Nilai pada 31hb Disember, 1979.

3. Orang-orang yang tidak puashati kerana salah satu daripada sebab-sebab yang di bawah ini:

- (a) bahawa sesuatu pegangan yang baginya ia dikenakan kadar adalah dinilai lebih daripada nilainya yang boleh dikenakan kadar;
- (b) bahawa sesuatu pegangan yang dinilai adalah pegangan yang tidak boleh dikenakan kadar;
- (c) bahawa seseorang atau sesuatu pegangan yang sepatutnya termasuk dalam Senarai Nilai itu adalah ditinggalkan daripadanya;
- (d) bahawa sesuatu pegangan adalah dinilai kurang daripada nilainya yang boleh dikenakan kadar;

atau

- (e) bahawa sesuatu pegangan atau pegangan-pegangan yang telah dinilai secara bersama atau berasingan sepatutnya dinilai secara lain

bolehlah membuat bantahan secara bertulis kepada Yang Dipertua, Majlis Perbandaran, Seremban, pada atau sebelum 17 haribulan Disember, 1979.

PEJABAT MAJLIS PERBANDARAN,
SEREMBAN.

15hb November, 1979.

[MBS. 779/55.]

TIMBALAN YANG DIPERTUA,
*Majlis Perbandaran,
Seremban*

Lampiran 2

1. Kampung Lonek
2. Kampung Batu Kikir
3. Kampung Serting Tengah
4. Kampung Bayai Lama
5. Kampung Bayai Baru
6. Kampung Serting Ulu
7. Kampung Kuala Kepis Bukit Tempurung
8. Kampung Kepis Batu 12
9. Kampung Gajah Mati
10. Kampung Kuala Jempol
11. Kampung Pekebun Kecil Sungai Loi
12. Kampung Baru FELCRA Air Hitam
13. Kampung Ladang Geddes
14. Kampung Rata
15. Kampung Kuala Sialang
16. Kampung Bukit Kelulut
17. Kampung Serting Hilir
18. Kampung Jambu Lapan
19. Kampung Cina Air Hitam
20. Kampung Mahsan
21. Kampung Bakar Batu
22. Kampung Pah Ka Choon
23. Kampung Cina Bahau
24. Kampung Chu Ward
25. Kampung Taman Jaya
26. Kampung Jelai
27. Kampung Baru Rompin
28. Kampung Jeram Panjang
29. Kampung FELCRA Rompin Baru
30. Kampung Seri Rompin
31. Kampung Tanah Panjis
32. Kampung Gatco
33. Kampung Datuk Johan
34. Kampung Sungai Sampol

Lampiran 3

Kawasan	Dewan	Undangan	Kawasan	Dewan	Undangan
Negeri Bahau			Negeri Jempol		
1.	Kuala	Jempol	1.	Tengkek	
2.	Air	Hitam	2.	Majau	
3.	Kuala	Sialang	3.	Tapak	
4.	Serting	Tengah	4.	Keru	
5.	Serting	Hilir	5.	Sungai	Jelutung
6.	Serting	Ulu	6.	Jerjak	
7.	Kuala	Kepis	7.	Terentang	
8.	Sungai	Loi	8.	Sungai	Talan
9.	Bayai		9.	Batu	Kikir
10.	Bayai	Pindah	10.	Lonek	
11.	Bahau		11.	Terusan	
12.	Rompin		12.	Juasseh	

Lampiran 4

DUN Bahau

1. Bahau Pekan
2. Bandar Jempol
3. Batu Kikir
4. Taman Tunku Puan Chik
5. Kuala Sialang
6. Lonek
7. Bukit Gombang
8. Kuala Kepis/Bukit Tempurung
9. Kuala Jempol
10. Jambu Lapan/Penarikan

DUN Palong

1. Palong 2
2. Palong 4
3. Palong 5
4. Palong 6
5. Palong 7
6. Palong 8
7. Palong 9
8. Palong 10
9. Palong 11
10. Palong 12
11. Palong 13
12. Palong 14
13. Palong 15
14. Palong 14
15. Jeram Panjang

DUN Serting

1. Serting 01
2. Serting 02
3. Serting 03
4. Serting 04
5. Serting 05
6. Serting 06
7. Serting 07
8. Bandar Baru Serting
9. Bayai Lama
10. Bayai Baru
11. Gajah Mati
12. Serting Hilir
13. RISDA Palong 01
14. Serting Ulu
15. Serting Tengah
16. Kampung Datok Johan

DUN Jeram Padang

1. (F) Palong 02
2. (F) Palong 03
3. (F) Pasir Besar
4. Rompin
5. FELCRA Rompin
6. (F) Bukit Rokan Barat